

Αιμιλία Καραλή

Ο υποχρεωτικός εγκλεισμός στα σπίτια μπορεί να αποτελέσει μια σύγχρονη εκδοχή της αλληγορίας του σπηλαίου. «Αναγκασμένοι» να βλέπουμε την ψηφιακή αποτύπωση της πραγματικότητας, όπως την διαχειρίζονται οι μέντορες της τηλεοπτικής εξουσίας, νομίζουμε ότι βλέπουμε την ίδια την πραγματικότητα.

Στο έργο του **Πολιτεία** ο **Πλάτωνας** παραθέτει την **αλληγορία του σπηλαίου** προκειμένου να αναφερθεί στην παιδεία και στην απαιδευσία, στην δυσκολία να κατακτηθεί το «αγαθό» -η αλήθεια και η δικαιοσύνη- και η γνώση. Αλυσοδεμένοι φυλακισμένοι στο σπήλαιο δεν έχουν δυνατότητα να βγουν προς την έξοδο. Είναι υποχρεωμένοι να βλέπουν μόνο προς μια κατεύθυνση, σε έναν τοίχο στον οποίο προβάλλονται σκιές ομοιωμάτων που τους προβάλλουν κάποιοι άλλοι, μη ορατοί σε αυτόν. Ακόμη και οι ήχοι που ακούν, δεν είναι παρά οι αντίλαλοι των φωνών των «δεσμοφυλάκων» τους. Συνηθισμένοι στην φυλακή τους νομίζουν ότι **η αλήθεια είναι τα ομοιώματα και λόγος η αντήχησή του.**

Ο υποχρεωτικός εγκλεισμός στα σπίτια μας -όσοι έχουμε- μπορεί να αποτελέσει μια σύγχρονη εκδοχή της αλληγορίας του σπηλαίου. «Αναγκασμένοι» να βλέπουμε **την ψηφιακή αποτύπωση της πραγματικότητας**, όπως την διαχειρίζονται οι μέντορες της τηλεοπτικής εξουσίας, νομίζουμε ότι βλέπουμε την ίδια την πραγματικότητα. Ο φόβος και ο πανικός είναι τα συναισθήματα που καλλιεργούνται για να μετατραπούμε σε κατοικίδια και οικόσιτα, να αντιβαίνουμε σε ό,τι κάνει ανθρώπινο τον άνθρωπο, δηλαδή **την κοινωνικότητά του.**

Αντίθετα, αυτή θεωρείται μέγα έγκλημα στις μέρες μας καθώς παρουσιάζεται σε μια μονομερή εκδοχή της. Ταυτίζεται με την φυσική της μορφή, δηλαδή το πλησίασμα σωμάτων και την ανταλλαγή χειραψιών στην καθημερινότητά μας.

Ο φόβος και ο πανικός είναι τα συναισθήματα που καλλιεργούνται για να μετατραπούμε σε κατοικίδια και οικόσιτα

Και αυτό πάλι όχι σε όλες τις περιπτώσεις. Δεν θεωρείται, για παράδειγμα κοινωνική επαφή η δουλειά στο εργοστάσιο, στις φυλακές, στους στρατώνες, στα εργοτάξια ούτε και στα νοσοκομεία. Κι επειδή οι φύλακες της ενημέρωσης δεν την θεωρούν ως τέτοια, γι' αυτό και δεν την αναφέρουν. Και οι δεσμώτες των οικιακών σπηλαίων ανησυχούν μόνο όταν βλέπουν στις οθόνες τους κατασκευασμένα και μονταρισμένα πλάνα από «πολυπληθείς» περιπάτους σε παραλίες, από γιατρούς και νοσηλευτές που -παίρνοντας ως οι κατ' εξοχήν ειδικοί τα απαραίτητα μέτρα προστασίας- αποκαλύπτουν το τι πραγματικά γίνεται μέσα στα νοσοκομεία.

Κι ενώ καλλιεργείται η οργή για τις λιγοστές φωνές, για τις **νησίδες ζωής** που σποραδικά και με μέτρο φανερώνονται στους δρόμους και στις γειτονιές, αποθεώνεται η εξοικείωση με την σιωπή και την ερημιά. Εντυπωσιακά πλάνα αδειασμένων από ανθρώπους δημόσιων χώρων **καθηλώνουν το τηλε-βλέμμα**. Το αφύσικο παρουσιάζεται φυσικό, το πρόσκαιρο επιδιώκεται να γίνει μόνιμο, ο φόβος του άλλου συνθήκη ύπαρξης, μοναδική ασφάλεια το σπίτι.

Και το σπίτι εκτός από καταφύγιο, χώρος πρόσκαιρης φιλοξενίας, αν θυμηθούμε την λατινική προέλευση της λέξης (hospes: ξένος, φιλοξενούμενος), έχει γίνει για ορισμένους τόπος μαρτυρίου, βίας και -κυρίως- τόπος δουλειάς. Έχει γίνει προέκταση της επιχείρησης, του σχολείου, του «γραφείου». Όλα **«τήλε»** (μακριά, όπως μας δίδαξε ο Όμηρος).

Αν το σκεφτούμε, δεν «μένουμε σπίτι». Παραμένουμε στους χώρους εργασίας μας, χωρίς ωράρια, χωρίς υπερωρίες, χωρίς ρεπό, χωρίς «σπίτι». Κανένας τοίχος δεν μας προστατεύει, καμιά πόρτα δεν μένει κλειστή. Όλα ανοιχτά, ένα είδος δοκιμαστικού σωλήνα για το μέλλον της εργασίας με πειραματόζωα τους εν-οίκους του σπιτιού που ακόμη κι αν είναι ιδιοκτησία τους θα είναι ενοικιαστές του. Δεν θα ανήκει σε αυτούς, αλλά στους εργοδότες του, τμήμα του παγίου κεφαλαίου του, όπως θα έλεγε και ένας οικονομολόγος.

Στην αλληγορία του ο Πλάτωνας έλεγε πως υπάρχει τρόπος να απελευθερωθεί ο δεσμώτης. Θα μπορούσε κάποιος να λυθεί ή κάποιος να τον τραβήξει έξω από το σπήλαιο. Θα ήταν πολύ δύσκολο να συνηθίσει το φως και να πιστέψει πως όσα έβλεπε ως τότε ήταν ψεύδος. Ο πόνος από την λάμψη του ήλιου θα ήταν τόσο δυνατός που μπορεί να προτιμούσε να ξαναγυρίσει στην σπηλιά.

Υπήρχε περίπτωση όμως να καταλάβει την αλήθεια. Αν γυρνούσε πίσω να μιλήσει σε όσους είχαν παραμείνει δεσμώτες, εκείνοι θα τον περιγελούσαν λέγοντάς του ότι είχαν χαλάσει τα μάτια του, ενώ αν προσπαθούσε να απελευθερώσει κάποιον, αν μπορούσαν να τον πιάσουν στα χέρια τους, θα τον σκότωναν.

Η έκβαση λοιπόν της ιστορίας έχει πολλές εκδοχές. Ας ελπίσουμε ότι βγαίνοντας από τις σύγχρονες σπηλιές μας, θα μπορέσουμε να ξαναδούμε τον ήλιο. Αλλά να τον δούμε αλλιώς.

Πηγή: **PRIN**